

NEKROLÓG

NÉGYESI LAJOS

VERESS D. CSABA
(1933–2014)

Május 27-én, 81 éves korában eltávozott az élők sorából Veress D. Csaba hadtörténész. Az elmúlás tényével szembesülni, mindig megrázó, még inkább az, ha egy barátról van szó. Tudom, hogy elment, de mégis jelen van, hiszen a könyvespolcomra pillantva, ott sorakoznak a könyvei. A legtöbbet tőle kaptam, dedikálva, másokat könyvesboltban vagy antikváriumban vettem. Napóleon magyarországi hadjáratáról szóló könyve még most is a hátizsákomban lapul. Szombaton magammal vittem Győrbe, ahol az 1809-es csata újrarájátszásánál mondtam történeti narrációt. Ott voltak velem a gondolatai, és eszembe jutott, amit a helyszín bejárásáról mesélt. Akkor még nem jártam ott, de amikor néhány évvel később eljutottam a kismegyeri magtárhoz, minden részlet ismerős volt. Ez volt Csaba varázslata, amivel nekem is kedvet csinált a történeti kutatásokhoz. Nála a múlt és a helyszín elválaszthatatlan volt.

Elmékszem első találkozásunkra. A veszprémi második világháborús harcokkal kapcsolatos kérdésben fordultam hozzá. A múzeum alagsorában volt az irodája, ahol udvariasan fogadott, de jelezte, hogy éppen a városban van dolga, ezért el kell mennie. Ellenben ha kedvem van, kísérem el. Majd közben beszélgetünk. Azután kiültünk az evangélikus templom oldalánál egy padra, előtünk a belváros egy része és akkor megelevenedett a múlt. Szinte méterre pontosan, percről percre leírta a harcokat. Magam előtt láttam az 1945. márciusi nap történéseit. Tényleg rabul ejtett a múlt megismerésének vágya.

Később többször meglátogattam és hajnalig tartó beszélgetéseink során megértettem, hogy egyszerre él a jelenben és a múltban. Amikor gyermekkorának villányi éveiről mesélt, annak része volt a második világháború, amit gyermekként élt át, de része volt a nagyharsányi csata is, melynek helyszínét jól ismerte. Később gimnazistaként, amikor a sátorhelyi gazdaságban dolgozott nyári munkán, a tájban a mohácsi csata nyomait kereste.

Az egyetemi évei előtt letöltött sorkatonai szolgálata sokakkal ellenétben, megszerettette vele a hadügyet. Sok egyetemista társával a nagybajomi erőben kaptak kiképzést a Jugoszlávia elleni háborúra, melyben rá a golyószórós feladatát osztották. A szegedi egyetem történész hallgatójaként elkötelezte magát a hadtörténelemmel, így szakdolgozatának témájául a szegedi vár történetét választotta. A jövőjét a Hadtörténeti Intézet ifjú kutatójaként képzelte, azonban a politika közbeszólt. 1955-ben nagyarányú létszámleépítés kezdődött a Néphadseregben, ami a hadtörténészekre is érvényes volt.

Először a zirci, majd később a veszprémi szakmunkásképzőben dolgozott történelemtanárként. Az itt töltött évek során, kiváló előadó lett belőle, aki képes volt lekötni, a humán tudományokra kevésbé fogékony diákok figyelmét. Emellett elkezdte kutatni Veszprém megye második világháborús történetét. Az 1960-as évek elején még sokan furcsának találták az érdeklődését, hiszen alig két évtized múlt el a viláégés óta, így a háború még jelen volt az emberek mindennapjaiban. Csaba éppen ezért gyűjtötte az információkat, hiszen érezte, hogy akkor kell történelmet írni, amikor még élnek a szemtanúk és frissek az emlékek. Valószínűleg ennek köszönhette a felkérést, hogy 1965-ben, a háború befejezésének évfordulóján egy kiállítást rendezzen a veszprémi múzeumban, ami ismertté tette a nevét hadtörténész körökben is. 1966-ban, amikor megkezdődött Magyarország második világháborús történelmének feldolgozása, őt kérték fel a Veszprém megyéről szóló rész megírására. 1970-re készült el a kézirattal, ami *Balaton csata* címmel jelent meg (Veszprém, 1977.). A könyv hangvétele teljesen újszerű volt abban az időben. A szovjet hadsereg egyoldalú dicsőítése helyett, az események tárgyilagos leírása volt, a résztvevő erők tevékenységének szakszerű

leírásával. Részben ennek köszönhető a sikerét, de látni kell azt is, hogy hatalmas munka volt mögötte. A Hadtörténeti Múzeum ekkor szerezte meg mikrofilmen a német Dél Hadseregesoport dokumentumait, ami feldolgozásra várt. Veszprémből naponta vonatozott Budapestre és egész napját a mikrofilm olvasó előtt töltötte fordítva és jegyzetelve az anyagot. Azután bejárta az események helyszíneit, beszélgetett a szemtanúkkal és pontosította az adatokat. A kutatásait nem korlátozta a megyére, hanem kiterjesztette először a Dunántúlra (*A Dunántúl hadi krónikája 1944–1945.* Budapest, 1984.), majd később egész Magyarországra (*Magyarország hadikrónikája 1944–1945.* I. Budapest, 2002., *Magyarország hadikrónikája 1944–1945.* II. Budapest, 2003.).

Talán, ha az egyetem után sikerül bekerülnie a Hadtörténeti Intézetbe, megmaradt volna a második világháborúnál, azonban 1979-ben a veszprémi múzeum történésze lett, ahol több korszak történetével is foglalkoznia kellett. Megmaradt hadtörténésznek és avatott szakértője lett a török-kori várháborúk dunántúli történetének. A Zrínyi Kiadó vártörténeti sorozatának hat kötetének felkérésére és támogatásával (*Várak a Bakonyban.* Budapest, 1983., *A szegedi vár.* Budapest, 1986., *Székesfehérvár, a királyok városa.* Budapest, 1990., *Várak Baranyában.* Budapest, 1992., *A győri vár.* Budapest, 1993., *Várak a Balaton körül.* Budapest, 1996.) Szintén a kiadó megbízásából kezdte kutatni az 1809-es háború magyarországi eseményeit (*Napóleon hadai Magyarországon 1809.* Budapest, 1987.)

Ezen kívül számos tanulmányt és ismeretterjesztő cikket írt. *A Hadtörténelmi Közlemények* hasábjain jelent meg a nagyharsányi csatáról szóló tanulmánya, melyben tisztázta a csata és a hadjárat lokalizációjával kapcsolatos kérdéseket. Az erről szóló előadása nagy sikert aratott az 1987-es siklósi konferencián is.

Munkája során állandó vendége a volt a régió levéltárainak és idővel az érdeklődése kiterjedt a helytörténeti kutatásokra is. Először Tapolca és a Káli-medence történetével foglalkozott (*Adalékok Tapolca történetéhez 1944–1956.* Tapolca, 1989.), majd Gubicza Ferenc, a Csupok Tája MGTSZ elnöke felkérésére és támogatásával a gazdaság területén fekvő települések monográfiáinak megírásába kezdett. Az első kötetek megjelenése után, több településtől kapott megrendelést, így végül 16 helytörténeti kötet gazdagította munkásságát (*Felsőörs évszázadai.* Veszprém, 1992., *A három Pécsely története.* Veszprém, 1993., *Az évezredes Paloznak.* Veszprém, 1993., *Balatonszőlős évszázadai.* Veszprém, 1994., *Nemesvámos története.* Veszprém, 1994., *Veszprémfajszt története.* Veszprém, 1994., *Tótvázsony múltja és jelene.* Veszprém, 1994., *Devecser évszázadai.* Veszprém, 1996., *Lókút története.* Veszprém, 1996., *Sóly ezer éve.* Sóly, 1997., *Takácsi évszázadai.* Veszprém, 1998., *Szentkirályszabadja évszázadai.* Szentkirályszabadja, 1998., *Azófő évszázadai.* Veszprém, 1998., *Bakonybél múltja és jelene.* Veszprém, 2000., *Ugod.* Budapest, 2000., *A Nivegy-völgy falvainak története.* Veszprém, 2000.)

Veszprém történésze volt és a pátria elismerte a munkáját. Megkapta a Veszprém megyéért kitüntető cím arany fokozat, Veszprém Megye Érdemrendjét és Veszprém város Gizella-díját. A Falvak Kultúrájáért Alapítvány a magyar kultúra lovagjai közé választotta.

Csodálatra méltó teherbírással dolgozott. Amikor 1992-ben nyugdíjba vonult, két könyve volt nyomdában, négyet pedig írt. Nem gondolt pihenésre, a kutatás és az írás teljes egészében kitöltötte az életét. 2002-ben azután fellázadt a szervezete. Agyvérzés következtében lebénult a jobb oldala, ami írásképtelenné tette. A szelleme nem tört meg. Szorgalmasan végezte az erőírt gyógytorna gyakorlatokat, így végül részlegesen visszanyerte a mozgásképeségét. Előadásokat már nem tartott, de kutatót és publikált. Ez volt az élete.

Sokat tanultam tőle, de a legnagyobb érték maga a szemlélet volt, ami a történelem és a hely kapcsolatáról szól. Pontosan rekonstruálni az eseményt, meghatározni a helyszínt és akkor életre kel a történelem, része lesz a megélt jelennek. Nem csak történész volt, hanem ő volt a hely történésze.

Nyugodj békében öreg tanítómesterem!

TARTALOM

TANULMÁNYOK

NAGY-L. ISTVÁN	Mestermű vagy kontármunka? Franz von Weyrother terve az austerlitz-i csata megívására	291
RÉFI ATTILA	A magyar huszárság részvétele Napóleon oroszországi hadjáratában	323
HERMANN RÓBERT SÜLI ATTILA	A pákozdi csata, 1848. szeptember 29.	353
PETE LÁSZLÓ	Erdély nemzetőrségének újjászervezése és működése 1849-ben	395
	Magyarország és a Velencei Köztársaság kapcsolatai 1848–1849-ben	423

KÖZLEMÉNYEK

CSIKÁNY TAMÁS	Mocsáron át a magaslatra, avagy a 33-asok rohama a podubniei csatában	453
LENKEFI FERENC	Oroszt fogtam, de elereszt? Miklóssy kapitány esete Csicsagov admirálissal	476

MŰHELY

ANKA LÁSZLÓ	Papok kivégzése a tavaszi hadjáratban: Damjanich tábornok esete a kókai és a tápiószecsői plébánossal	485
RAVASZ ISTVÁN	Dísztemetés a Ferenc József-i korban	499
PAPP FERENC	Kaszinók az Osztrák–Magyar Monarchiában	504
TÓTH ZSOLT	A hadisírfeltárás módszerei	521

FORRÁSKÖZLEMÉNYEK

LÁZÁR BALÁZS	Kray Pál memoranduma az előőrsi szolgálatról	539
--------------	--	-----

SZEMLE

BENJAMIN Z. KEDAR – JONATHAN PHILLIPS – – JONATHAN RILEY- SMITH	Crusades. Volume 12. (<i>Veszprémy László</i>)	561
KONRAD GÜNDISCH (Hg.)	Generalprobe Burzenland: Neue Forschungen zur Geschichte des Deutschen Ordens in Siebenbürgen und im Banat (<i>Veszprémy László</i>)	563
OROSS ANDRÁS	A Magyar Királyság törökellenes határvédelmi rendszerének felszámolása és átszervezése (<i>Illik Péter</i>)	566
PÁLMÁNY BÉLA	Fejezetek Szécsény történetéből (<i>Illik Péter</i>)	570
NAGY-L. ISTVÁN	A császári-királyi hadsereg 1765–1815. Szervezettörténet és létszámviszonyok (<i>Lázár Balázs</i>)	572

BENE JÁNOS (szerk.)	Szabolcsi honvédek aranykönyve 1848–1849 (<i>Kemény Krisztián</i>)	575
JACEK BŁOŃSKI	Przemyśl. Twierdza niezdobyta Przemyśl (<i>Kovács István</i>) ...	578
TRAIAN SANDU	Un fascisme roumain. Histoire de la Garde de fer (<i>Miskolczy Ambrus</i>)	580
DAVID CLAMPIN	Advertising and Propaganda in World War II. Cultural Identity and the Blitz Spirit (<i>Tulipán Éva</i>)	587
THOMAS W. MAULUCCI – DETLEF JUNKER (EDS.)	GIS in Germany. The Social, Economic, Cultural and Political History of the American Military Presence (<i>Germuska Pál</i>)	588
DAN STONE (ED.)	The Oxford Handbook of Postwar European History (<i>Germuska Pál</i>)	592
	NEKROLÓG	
NÉGYESI LAJOS	Veress D. Csaba (1933–2014)	597

CONTENTS

STUDIES		
ISTVÁN NAGY-L. ATTILA RÉFI	Masterpiece or bungle? The Weyrother plan	291
RÓBERT HERMANN ATTILA SÜLI	Participation of Hungarian hussars in Napoleon's invasion of Russia	323
LÁSZLÓ PETE	The Battle of Pákozd, 29 September 1848	353
	Reorganisation and operation of the National Guard in Transylvania in 1849	395
	Connections of Hungary and the Republic of Venice in 1848–1849	423
PUBLICATIONS		
TAMÁS CSIKÁNY	Across the marsh and up high, or the attack of the 33rd Infantry Regiment in the Battle of Podubnie	453
FERENC LENKEFI	I caught a Russian, but will he let me go? Captain Miklóssy's case with Admiral Chichagov	476
WORKSHOP		
LÁSZLÓ ANKA	Execution of priests in the Spring Campaign: General Damjanich's case with the parsons of Kóka and Tápiószecső	485
ISTVÁN RAVASZ	Gala funeral in the Franz Joseph era	499
FERENC PAPP	Casinos in the Austro-Hungarian Monarchy	504
ZSOLT TÓTH	Methods of war grave excavations	521
SOURCE PUBLICATIONS		
BALÁZS LÁZÁR	Pál Kray's memorandum on outpost service	539
REVIEW		
BENJAMIN Z. KEDAR – JONATHAN PHILLIPS – – JONATHAN RILEY- SMITH	Crusades. Volume 12. (<i>László Veszprémy</i>)	561
KONRAD GÜNDISCH (Hg.)	Generalprobe Burzenland: Neue Forschungen zur Geschichte des Deutschen Ordens in Siebenbürgen und im Banat (<i>László Veszprémy</i>)	563
ANDRÁS OROSS	Prisoners of War in the Hundred Years War. Ransom Culture in the Late Middle Ages (<i>Péter Illik</i>)	566
BÉLA PÁLMÁNY	Chapters from the history of Szécsény (<i>Péter Illik</i>)	570
ISTVÁN NAGY-L.	The Imperial and Royal Army 1765–1815. Organisation history and footing changes	572

JÁNOS BENE (Ed.)	Golden Book of Honvéd soldiers from Szabolcs County (<i>Krisztián Kemény</i>)	575
JACEK BŁOŃSKI	Przemysł. Twierdza niezdozbyta Przemysł (<i>Kovács István</i>) ...	578
TRAIAN SANDU	Un fascisme roumain. Histoire de la Garde de fer (<i>Miskolczy Ambrus</i>)	580
DAVID CLAMPIN	Advertising and Propaganda in World War II. Cultural Identity and the Blitz Spirit (<i>Tulipán Éva</i>)	587
THOMAS W. MAULUCCI – DETLEF JUNKER (Eds.)	GIS in Germany. The Social, Economic, Cultural and Political History of the American Military Presence (<i>Germuska Pál</i>)	588
DAN STONE (ed.)	The Oxford Handbook of Postwar European History (<i>Germuska Pál</i>)	592
	NECROLOGY	
LAJOS NÉGYESI	Csaba Veress D. (1933–2014)	597

TABLE DES MATIÈRES

	ÉTUDES	
ISTVÁN NAGY-L. ATTILA RÉFI	Chef d'œuvre ou travail bâclé ? Le plan de Weyrother	291
RÓBERT HERMANN ATTILA SÜLI	Participation de troupes de hussards hongrois dans la campagne de Russie de Napoléon	323
LÁSZLÓ PETE	La bataille de Pákozd, 29 septembre 1848	353
	La réorganisation et le fonctionnement de la garde nationale de Transylvanie en 1849	395
	Les relations entre la Hongrie et la République de Venise en 1848–1849	423
	PUBLICATIONS	
TAMÁS CSIKÁNY	Vers les hauteurs à travers le marais ou l'assaut des 33 dans la bataille de Podubnie	453
FERENC LENKEFI	J'ai pris un Russe, mais il me lâchera ? Le cas du capitaine Miklóssy avec l'amiral Tchitchagov	476
	ATELIER	
LÁSZLÓ ANKA	Exécution de curés dans la campagne de printemps: le cas du général Damjanich avec les curés de Kóka et de Tápiószecső	485
ISTVÁN RAVASZ	Funérailles à l'époque de François-Joseph	499
FERENC PAPP	Casinos dans la Monarchie austro-hongroise	504
ZSOLT TÓTH	Méthodes de mise à jour de tombes de soldats	521
	PUBLICATIONS DE SOURCE	
BALÁZS LÁZÁR	Mémorandum de Pál Kray sur le service d'avant-poste	539
	REVUE	
BENJAMIN Z. KEDAR – JONATHAN PHILLIPS – – JONATHAN RILEY- SMITH	Crusades. Volume 12. (<i>László Veszprémy</i>)	561
KONRAD GÜNDISCH (Hg.)	Generalprobe Burzenland: Neue Forschungen zur Geschichte des Deutschen Ordens in Siebenbürgen und im Banat (<i>László Veszprémy</i>)	563
ANDRÁS OROSS	Démantèlement et réorganisation du système de défense du Royaume de Hongrie mis en place contre les Turcs aux fron- tières du pays (<i>Péter Illik</i>)	566
BÉLA PÁLMÁNY	Quelques chapitres de l'histoire de Szécsény (<i>Péter Illik</i>)	570
ISTVÁN NAGY-L.	L'armée impériale et royale 1765–1815. Histoire organisationnelle et effectifs	572

JÁNOS BENE (Ed.)	Livre d'or des soldats de Szabolcs 1848–1849 (<i>Krisztián Kemény</i>)	575
JACEK BŁOŃSKI	Przemysł. Twierdza niezdożyta Przemysł (<i>Kovács István</i>)	578
TRAIAN SANDU	Un fascisme roumain. Histoire de la Garde de fer (<i>Miskolczy Ambrus</i>)	580
DAVID CLAMPIN	Advertising and Propaganda in World War II. Cultural Identity and the Blitz Spirit (<i>Tulipán Éva</i>)	587
THOMAS W. MAULUCCI – DETLEF JUNKER (Eds.)	GIS in Germany. The Social, Economic, Cultural and Political History of the American Military Presence (<i>Germuska Pál</i>)	588
DAN STONE (ed.)	The Oxford Handbook of Postwar European History (<i>Germuska Pál</i>)	592
	NÉCROLOGIE	
LAJOS NÉGYESI	Csaba Veress D. (1933–2014)	597

INHALT

STUDIEN		
ISTVÁN NAGY-L. ATTILA RÉFI	Meisterwerk oder Pfuscherei? Der Weyrother-Plan	291
RÓBERT HERMANN ATTILA SÜLI	Die Teilnahme der ungarischen Husaren am Russlandfeldzug Napoleons	323 353
LÁSZLÓ PETE	Die Neuorganisierung und Tätigkeit der Nationalgarde Siebenbürgens im Jahre 1849	395
	Die Beziehungen zwischen Ungarn und der Republik Venedig im Jahre 1848–1849	423
MITTEILUNGEN		
TAMÁS CSIKÁNY	Über den Sumpf auf die Anhöhe, oder der Sturm der 33-iger in der Schlacht bei Podubnie	453
FERENC LENKEFI	Ich habe einen Russen gefangen, lässt er mich los? Der Fall von Kapitän Miklóssy mit Admiral Tschitschagow	476
WERKSTATT		
LÁSZLÓ ANKA	Die Hinrichtung von Priestern im Frühlingfeldzug von 1849: Der Fall von General Damjanich mit dem Pfarrer von Kóka und Tápiószecső	485
ISTVÁN RAVASZ	Prunkbeerdigung in der Ära von Franz Joseph	499
FERENC PAPP	Casinos in der Österreichisch-Ungarischen Monarchie	504
ZSOLT TÓTH	Die Methoden der Erschließung von Kriegsgräbern	521
QUELLENPUBLIKATIONEN		
BALÁZS LÁZÁR	Das Memorandum von Pál Kray über den Vorhutdienst	539
REVIEW		
BENJAMIN Z. KEDAR – JONATHAN PHILLIPS – – JONATHAN RILEY- SMITH	Crusades. Volume 12. (<i>László Veszprémy</i>)	561
KONRAD GÜNDISCH (Hg.)	Generalprobe Burzenland: Neue Forschungen zur Geschichte des Deutschen Ordens in Siebenbürgen und im Banat (<i>László Veszprémy</i>)	563
ANDRÁS OROSS	Die Auflösung und Neuorganisierung des Grenzschutzsystems des Königreichs Ungarn gegen die Türken (<i>Péter Illik</i>)	566
BÉLA PÁLMÁNY	Chapters from the history of Szécsény (<i>Péter Illik</i>)	570
ISTVÁN NAGY-L.	Die kaiserlich-königliche Armee 1765–1815. Organisationsgeschichte und Stärkeverhältnisse	572

JÁNOS BENE (Ed.)	Das Goldene Buch von Honveds aus Szabolcs 1848–1849 (<i>Krisztián Kemény</i>)	575
JACEK BŁOŃSKI	Przemysł. Twierdza niezdozbyta Przemysł (<i>Kovács István</i>)	578
TRAIAN SANDU	Un fascisme roumain. Histoire de la Garde de fer (<i>Miskolczy Ambrus</i>)	580
DAVID CLAMPIN	Advertising and Propaganda in World War II. Cultural Identity and the Blitz Spirit (<i>Tulipán Éva</i>)	587
THOMAS W. MAULUCCI – DETLEF JUNKER (Eds.)	GIS in Germany. The Social, Economic, Cultural and Political History of the American Military Presence (<i>Germuska Pál</i>)	588
DAN STONE (ed.)	The Oxford Handbook of Postwar European History (<i>Germuska Pál</i>)	592
	NEKROLOG	
LAJOS NÉGYESI	Csaba Veress D. (1933–2014)	597

СОДЕРЖАНИЕ

	СТАТЬИ	
ИШТВАН НАДЬ-Л. АТТИЛА РЕФИ	Шедевр или дилетантская халтура? План Вейротера Участие венгерских гусаров в походе Наполеона на Россию	291 323
РОБЕРТ ГЕРМАНН АТТИЛА ШЮЛИ	Битва при Пакозде, 29 сентября 1848 года	353
ЛАСЛО ПЕТЕ	Реорганизация и функционирование национальной гвардии Трансильвании в 1849 году	395
	Связи Венгрии и Венецианской Республики в 1848–1849 годах	423
	СООБЩЕНИЯ	
ТАМАШ ЧИКАНЬ	По болотам и грязи на высоту, или атака 33-х в поддубинской битве	453
ФЕРЕНЦ ЛЕНКЕФИ	Схватил русского, но если отпустит? Случай капитана Миклошши с адмиралом Чичаговым	476
	МАСТЕРСКАЯ	
ЛАСЛО АНКА	Казнь священников в весенней кампании: случай генерала Дамьянча с приходскими священниками в Кока и Тапиосечо	485
ИШТВАН РАВАС	Парадные похороны в эпоху Франца Иосифа	499
ФЕРЕНЦ ПАПП	Клубы (казино) в Австро-Венгерской Монархии	504
ЖОЛЬТ ТОТ	Методы вскрытия военных могил	521
	СООБЩЕНИЯ ИСТОЧНИКОВ	
БАЛАЖ ЛАЗАР	Меморандум Краи Пала о службе форпоста	539
	ОБЗОР	
БЕНЬЯМИН З. КЕДАР – ЙОНАТАН ФИЛЛИПС – ЙОНАТАН РИЛЕЙ – СМИТ	Crusades. Volume 12. (<i>Ласло Веспреми</i>)	561
КОНРАД ГЮНДИШ (Хг.)	Generalprobe Burzenland: Neue Forschungen zur Geschichte des Deutschen Ordens in Siebenbürgen und im Banat (<i>Ласло Веспреми</i>)	563
АНДРАШ ОРОШШ	Ликвидация и реорганизация системы пограничной защиты от турок в Венгерском Королевстве (<i>Петер Иллик</i>)	566
БЕЛА ПАЛМАНЬ	Главы из истории Сечени (<i>Петер Иллик</i>)	570
ИШТВАН НАДЬ-Л.	A császári-királyi hadsereg 1765–1815. Szervezettörténet és létszámviszonyok (<i>Валаж Лазар</i>)	572

ЯНОШ БЕНЕ (Ред.)	Золотая книга гонимых из Сабольча 1848–1849 (<i>Кристиан Кемень</i>)	575
ЯЦЕК БЛОНСКИ	Przemysł. Twierdza niezdozbyta Przemysł (<i>Ковач Иштван</i>)	578
ТРАИАН ШАНДУ	Un fascisme roumain. Histoire de la Garde de fer (<i>Амбруш Мишкольци</i>)	585
ДАВИД КЛАМПИН	Advertising and Propaganda in World War II. Cultural Identity and the Blitz Spirit (<i>Ева Тулинан</i>)	587
ТОМАС В. МАУЛУЦЦИ – ДЕТЛЕФФ ЮНКЕР (Едс.)	GIS in Germany. The Social, Economic, Cultural and Political History of the American Military Presence (<i>Пал Гермуска</i>)	588
ДАН СТОНЕ (ед.)	The Oxford Handbook of Postwar European History (<i>Пал Гермуска</i>)	592
	НЕКРОЛОГ	
ЛАЙОШ НЕДЬЕШИ	Csaba Veress D. (1933–2014)	597